

OBSAH

	Předmluva	7
1	Základní údaje a terminologie	9
1.1	Název	9
1.2	Co je to Bible?	9
1.2.1	Bible je literatura	9
1.2.2	Bible je posvátný spis	10
1.2.3	Bible je kulturní fenomén	11
1.3	Dělení Bible	13
1.3.1	Starý zákon	13
1.3.1.1	Židovské dělení Starého zákona	13
1.3.1.2	Křesťanské dělení Starého zákona	14
1.3.1.3	Rozdíl v koncepci Starého zákona a Tenaku	14
1.3.2	Nový zákon	16
1.4	Kapitoly a verše	18
1.5	Biblické jazyky	19
1.5.1	Semitské jazyky	19
1.5.1.1	Hebrejšťina	20
1.5.1.2	Aramejšťina	21
1.5.2	Řečtina	21
1.5.3	Písmata a abecedy	22
1.5.4	Psací potřeby a podoba „knihy“	24
1.6	Geografie	25
2	Přehled dějin Izraele	29
2.1	Problém počátků dějin Izraele	29
2.2	Období prvního chrámu	34
2.2.1	Spojené království	35
2.2.2	Rozdělené království (asi 929–587/6 př. Kr.)	36
2.2.2.1	Do pádu Samaří (722 př. Kr.)	36
2.2.2.2	Judsko po zániku Izraele (722–587/6 př. Kr.)	38
2.2.3	Babylonský exil	40
2.3	Období druhého chrámu (515 př. Kr. – 70 po Kr.)	41
2.3.1	Perské období (asi 550–331 př. Kr.)	41
2.3.2	Alexandr Makedonský a diadochové (331–167 př. Kr.)	43

2.3.3	Makabejské povstání a hasmonejská vláda (167–40 př. Kr.)	44
2.3.4	Římské období (63 př. Kr. – 135 po Kr.)	45
3	Seznam biblických knih a jejich obsah	49
3.1	Starý zákon	49
3.1.1	Pentateuch	49
3.1.2	Ostatní dějepisné knihy	50
3.1.3	Mudroslovné a poetické knihy	52
3.1.4	Prorocké knihy	53
3.2	Nový zákon	55
3.2.1	Evangelia a Skutky	55
3.2.2	Pavlovy listy	56
3.2.3	Katolické listy	58
3.2.4	Zjevení sv. Jana	58
4	Text Starého a Nového zákona	60
4.1	Dějiny textu Starého zákona	62
4.1.1	Teorie vývoje textu	63
4.1.1.1	Stav před objevy v Kumránu	63
4.1.1.2	Stav po objevech v Kumránu	65
4.1.2	Stanovení závazné verze	67
4.1.3	Ujednocení a vokalizace masoretského textu	67
4.2	Dějiny textu Nového zákona	68
4.2.1	Standardní text	68
4.2.2	Textoví svědci	69
4.2.2.1	Přímí svědci textu Nového zákona	70
4.2.2.2	Nepřímí svědci textu Nového zákona	73
4.2.3	Rodiny rukopisů	74
4.3	Textová kritika	76
4.3.1	Některé prvky písarské praxe	76
4.3.1.1	Scriptio continua	76
4.3.1.2	Zkratky a kontrakce	76
4.3.2	Písarské chyby	77
4.3.2.1	Neúmyslné chyby	77
4.3.2.2	Úmyslné „chyby“ a změny	78
5	Dějiny kánonu	80
5.1	Terminologie	80

5.2	Kánon v židovství	81
5.2.1	Variace v kánonu	81
5.2.2	„Kumránský kánon“	83
5.2.3	Tzv. alexandrijský a palestinský kánon a pluralita kánonů	84
5.2.4	Ustálení židovského kánonu	85
5.3	Křesťanský kánon	85
5.3.1	Povaha sporů o kánon Starého zákona	85
5.3.2	Povaha sporů o kánon Nového zákona	87
5.4	Seznamy a vyjádření ke kánonu	88
5.4.1	Některé starověké seznamy	88
5.4.2	Ustálení kánonu	91
5.4.3	Doba reformace	92
5.5	Kánony východních církví	95
5.6	Kritéria kanonicity	96
5.7	Dnešní situace	96
5.8	Apokryfy (pseudepigrafy)	96
5.8.1	Některé židovské apokryfy	97
5.8.2	Některé křesťanské apokryfy	98
6	Starověké překlady	101
6.1	Řecké překlady a verze	101
6.1.1	Septuaginta	101
6.1.1.1	Název a legendární vznik	102
6.1.1.2	Doba vzniku, styl překladu	103
6.1.1.3	Historie překladu	104
6.1.1.4	Rukopisy	105
6.1.1.5	Septuaginta, její „kánon“ a masoretský text	105
6.1.2	Židovské revize Septuaginty	106
6.1.3	Křesťanské revize a recenze Septuaginty	107
6.2	Latinské překlady	108
6.2.1	Vetus latina	108
6.2.2	Vulgáta	109
6.2.2.1	Jeronýmovy překlady	109
6.2.2.2	Původ ostatních revizí a překladů	110
6.2.2.3	Formace a složení Vulgáty	110
6.2.2.4	Prology	111
6.2.2.5	Vulgata Sixto-Clementina	112
6.2.2.6	Nova Vulgata	112

6.2.2.7	Stuttgartské vydání	112
6.3	Aramejské a syrské překlady	113
6.3.1	Targúmy	113
6.3.1.1	Targúmy k Pentateuchu	113
6.3.1.2	Targúmy k Prorokům	114
6.3.1.3	Targúmy ke Spisům	114
6.3.2	Syrské překlady	114
6.3.2.1	Diatessaron	114
6.3.2.2	Pešitta	115
6.3.2.3	Vetus Syriaca	116
6.3.2.4	Syrská hexapla	116
6.3.2.5	Harkelův Nový zákon	116
7	České překlady	118
7.1	První evropské překlady do národních jazyků	118
7.2	Staroslověnský překlad	119
7.3	České rukopisné bible	119
7.3.1	Předchůdci rukopisných biblí	119
7.3.2	Rukopisné bible	120
7.3.2.1	První staročeská redakce	120
7.3.2.2	Druhá staročeská redakce	122
7.3.2.3	Třetí staročeská redakce	123
7.4	Staré tištěné bible	124
7.4.1	Bible čtvrté redakce	124
7.4.2	Jednota bratrská a její první překlady	125
7.4.3	Bible kralická	127
7.4.4	Bible svatováclavská	129
7.5	České překlady 20. a 21. století	131
7.5.1	Překlady jednotlivců	131
7.5.2	Český ekumenický překlad	132
7.5.3	Některé okrajové překlady 20. století	133
7.5.4	České překlady na počátku 21. století	134
8	Inspirace	137
8.1	Termín „inspirace“	138
8.2	Autorita a inspirace Bible v Novém zákoně	139
8.3	Dogma o inspiraci	140
8.3.1	Bůh je autorem Písma	141

8.3.2	Písmo je inspirováno	141
8.3.3	Dva omyly chápání inspirace	142
8.3.4	Dvojitá autorství Písma	144
8.3.5	Shrnutí dogmatu	144
8.4	Teorie inspirace	145
8.4.1	Teorie diktátu	145
8.4.2	Model příčin podle Tomáše Akvinského	147
8.4.3	Reálná a slovní inspirace	147
8.4.4	Model Lva XIII.	148
8.4.5	Model Karla Rahnera	148
8.4.6	Model Karla Bartha	149
8.5	Pokus o systematický pohled	150
9	Pravdivost písma	157
9.1	Neomylnost versus pravdivost	157
9.2	Dogma o pravdivosti Písma	157
9.2.1	Dei Filius	158
9.2.2	Providentissimus Deus	158
9.2.3	Divino afflante Spiritu	159
9.2.4	Dei Verbum	159
9.2.5	Sancta Mater Ecclesia	160
9.3	Pokus o systematický pohled	161
9.4	Řecká a semitská pravda	166
10	Nástín dějin exegeze	168
10.1	Židovská exegeze	168
10.1.1	Exegeze uvnitř samotného Starého zákona	168
10.1.2	Exegeze v překladech	169
10.1.3	Diasporní exegeze a alegorie	169
10.1.4	Židovská palestinská exegeze	170
10.2	Křesťanská exegeze	170
10.2.1	Exegeze starozákonních textů v Novém zákoně	170
10.2.2	Křesťanská antika (1.–2. století)	171
10.2.3	Křesťanská východní exegeze (3.–4. století)	172
10.2.4	Křesťanská západní exegeze ve středověku	172
10.2.4.1	Jeroným a Augustin	173
10.2.4.2	Středověká exegeze do 11. století	174
10.2.4.3	Laonská škola a Glossa Ordinaria	175

10.2.4.4	Svatoviktorská škola a Hugonův Didascalicon	177
10.2.5	Konec středověku a příchod reformace	180
10.2.6	Historická kritika	182
10.2.7	Dnešní stav	184
11	Biblická hermeneutika	186
11.1	Pojem „hermeneutika“	186
11.2	Hermeneutický čtyřúhelník	187
11.2.1	Text	188
11.2.2	Autor	189
11.2.3	Čtenář	192
11.2.4	Věc	193
11.3	Literní smysl	193
11.4	Více-než-literní smysly	195
11.4.1	Návrat k typologii	196
11.4.2	Návrat ke třem duchovním smyslům	198
11.4.3	Sensus plenior	201
11.4.4	Kanonický výklad	201
11.4.5	Intertextuální četba	202
Závěr		206
	Zkratky biblických knih	208
	Starý zákon	208
	Další použité zkratky	209